

Продан Т.В.,

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, Україна, м. Чернівці*

ПРЕВЕНЦІЯ ВУЛИЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Реалії сьогодення свідчать про те, що захищеність громадян безпосередньо залежить від існування безпечного вуличного середовища. Саме це є запорукою громадського правопорядку в суспільстві. Адже кримінальні правопорушення, які вчиняються у сфері відкритого вуличного простору відносяться до найнебезпечніших та найпоширеніших видів злочинності, оскільки вони посягають на соціальні, правові та етичні засади суспільства [1]. А тому, превенція вуличної злочинності визнається однією із стратегічних завдань для всієї України.

Виникає питання: «як знизити рівень вуличної злочинності на загальнодержавному рівні?» Єдино правильною відповіді на сьогоднішній день немає. Одним з кроків на шляху до вирішення даної проблеми, на нашу думку, є правильне застосування превенції. Саме за допомогою технопревенції, архітектурної та фізичної превенцій можна зменшити рівень даного негативного явища в структурі всієї злочинності. Відповідно до цього, першим кроком до зменшення рівня вуличної злочинності є те, що в багатьох містах України запроваджена система технічної фіксації вуличних кримінальних правопорушень в рамках проєкту «Безпечне місто». Він передбачає запровадження у кожному населеному пункті систем технічної фіксації – технічних засобів та технічних приладів, що мають функції фото- і відеозйомки.

Проєкт «Безпечне місто» створений для того, щоб посилити безпеку громадян за допомогою новітніх камер відеоспостереження, у тому числі й з функцією розпізнавання обличчя людей та об'єктів. Так, він є фундаментом для нормального життя в суспільстві та включає в себе інформаційно-аналітичний комплекс, який складається з безлічі систем, які працюють в автоматизованому режимі та забезпечують контроль, профілактику та координацію

великої кількості процесів, пов'язаних з безпекою та життєдіяльністю особи в міському середовищі [2].

Даний проєкт активно запроваджується у містах нашої держави, зокрема у: Львові, Івано-Франківську, Києві, Запоріжжі, Харкові, Дніпрі, Вінниці та ін. Він впроваджується за допомогою мульти-системної інфраструктури та складається з трьох рівнів. Перший рівень включає моніторинг та камери відеоспостереження; другий рівень накопичує, зберігає та обробляє інформацію; третій рівень – саме управління, тобто відбувається аналіз та прийняття рішення [2].

Система технічної фіксації не лише веде відеофіксацію та реєстрацію подій, вона має вбудований інтелект для реагування на численні ситуації, які щомиті відбуваються навколо. За допомогою такої системи здійснюється: контроль утворення скупчення осіб, транспорту; реагування на неадекватну поведінку осіб; розпізнавання осіб, номерних знаків для звірки з базою підозрюваних осіб або викрадених автомобілів [2].

Виникає питання: як працює така система? Система повідомляє про події, що відбуваються, а подальше рішення приймає диспетчер, який через систему зворотного зв'язку взаємодіє з патрульною службою, при необхідності відбувається виведення на планшетний ПК оперативної інформації для швидкого реагування.

Як приклад приведемо м. Київ де запроваджено комплексну програму «Профілактики та протидії злочинності в місті Києві «Безпечна столиця» на 2019-2021 роки» [3]. Сьогодні у м. Києві встановлено більше ніж 6 тисяч камер насамперед з урахуванням побажань комунальних служб та правоохоронних органів. У пілотному режимі встановлено більше ніж 200 оглядових камер із аналітичним модулем розпізнавання обличчя на входах-виходах 52 станцій метро [4]. Новий унікальний модуль дозволяє також фіксувати зображення з будь-якої камери мережі та порівнювати їх із базою правопорушників, що створена відповідними правоохоронними органами. У випадку виявлення системою подібності, диспетчер одразу отримує сигнал. Онлайн-режим системи дозволяє шукати осіб у базі за фотографією обличчя. Таким чином, система прискорює розшук злочинців та правопорушників. Одночасно система може обробляти 450 потоків, 1100 обличчя на секунду [4].

Також в якості іншого прикладу приведемо м. Дніпро, де в рамках розбудови системи відеоспостереження був створений власний спеціалізований Ситуаційний центр Дніпровської міської ради. Їм вдалося забезпечити повноцінну роботу Центру, в якому на постійній основі працюють 12 диспетчерів, представників структурних підрозділів Дніпровської міської ради та працівників правоохоронних органів. Головними завданнями ситуаційного центру є: слідкувати за ситуацією у місті та миттєво комунікувати із патрульними службами за допомогою додатку Waze. До того ж, Центр має прямий зв'язок з патрульними, які здійснюють патрулювання в місті [5].

Програма «Безпечне місто» не буде реалізована без відповідних інших програм а саме: «Безпечна громада» та «Безпечний будинок», які передбачають згуртування громади, ефективну побудову партнерських відносин між поліцією та населенням. Саме тут буде реалізуватись інша складова превенції – фізична превенція. Так, до заходів превенції вуличної злочинності із залученням громадськості можна віднести: формування культури громадської безпеки населення шляхом співпраці із правоохоронними органами, матеріального стимулювання викриття злочинців, організації охорони під'їздів, участі у патрулюванні вулиць, місць громадського відпочинку, організації сусідського нагляду за житлом та ін. [6, с. 124-125]. Активна участь громадян та громадських організацій у превентивній діяльності є гарантією її успіху.

У превенції вуличної злочинності відіграє не останню роль архітектурна превенція. Даний вид превенції зосереджує свою увагу на усуненні умов потенційних кримінальних посягань у виді недоліків містобудування, архітектури, дизайну простору. Архітектурна превенція є складовою стратегії зменшення можливостей вчинення кримінальних правопорушень. Її запобіжний ефект досягається через посилення ризикованості кримінально протиправної діяльності; підвищення очевидності протиправних дій; мінімізацію криміногенних ризиків для реалізації майнових й насильницьких суспільно небезпечних діянь [7, с. 266].

Відповідно до цього, архітектурна превенція передбачає здійснення реконструкцію міст. Реконструкція повинна включати: зменшення відстані між будинками; закріплення за кожним будинком конкретної прибудинкової території; обмеження доступу

до внутрішньо кварталних територій незнайомих шляхом монтажу при вході до дворів додаткових воріт та ін. [7, с. 262].

Звичайно архітектурна превенція не буде ефективною, якщо не доповнити її іншими видами превенції, а саме: технопревенцією та фізичною превенцією.

Таким чином, розвинута ланка безпечних осередків (безпечне місто, безпечна громада, безпечний будинок) дозволить сформувати розвинене безпечне середовище всієї країни. Наявність розробленої системи відеоспостереження, оснащеність вулиць, дворів та під'їздів ліхтарями, обмеження доступу до будинків та їх окремих приміщень, облаштування території, наявність відповідних інформативних табличок, згуртованість мешканців будинків, розроблення генеральних планів міст, які передбачають складові архітектурної превенції є основними важелями у зменшенні рівня вуличної злочинності у структурі всієї злочинності.

Література:

1. Головін Б.М. Злочинність на вулицях та в інших громадських місцях. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6225/1/Golovkin_87.pdf (дата звернення 09.09.2021)

2. Литер. Проєкт «Безпечне місто». URL: <https://leater.com/ua/services/bezpechne-m-sto.html> (дата звернення 08.09.2021)

3. Про затвердження міської цільової комплексної програми профілактики та протидії злочинності в місті Києві «Безпечна столиця» на 2019-2021 роки : Рішення Київської міської ради від 18.12.2018 № 462/6513.

4. Офіційний портал Києва. «Безпечне місто». URL: https://kyivcity.gov.ua/news/u_ramkakh_proektu_bezpechne_misto_zapuscheno_novi_analitchniy_modul_videosposterezhennya_scho_priskorit_poshuk_pravoporushnikiv (дата звернення 08.09.2021)

5. Дніпровська міська рада. Безпечне місто. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/page/-62> (дата звернення 08.09.2021)

6. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни.; 2-ге вид. перероб. і доп. X. : Право, 2009. 288 с.

7. Колодяжний М.Г. Архітектурна профілактика злочинності. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2020. Вип.1 (89). С. 259-269.